

Herstel van wetstechnische gebreken en leemten, alsmede aanbrenging van andere wijzigingen van ondergeschikte aard in diverse wetsbepalingen op het terrein van het Ministerie van Klimaat en Groene Groei (Verzamelwet KGG ...)

MEMORIE VAN TOELICHTING

(4 oktober 2024)

I ALGEMEEN

1 Doel en aanleiding

Dit wetsvoorstel strekt tot enkele aanpassingen van de Algemene wet bestuursrecht, de Energiewet¹, de Klimaatwet, de Mijnbouwwet, de Omgevingswet, de Wet op het Klimaatfonds, de Wet milieubeheer, de Wet op de economische delicten, de Wet verbod op kolen bij elektriciteitsproductie en de Wet windenergie op zee. Hierbij kan een onderscheid worden gemaakt tussen enerzijds inhoudelijke aanpassingen en anderzijds corrigerende, verduidelijkende en actualiserende aanpassingen.

In dit hoofdstuk wordt kort ingegaan op de aanleiding van de diverse wijzigingen. Hoofdstuk 2 bevat een nadere toelichting van de voorgestelde wijzigingen. De wetswijzigingen die slechts technisch van aard zijn om fouten te herstellen, en de wijziging van de Tijdelijke wet Klimaatfonds behoeven geen nadere toelichting naast wat in dit hoofdstuk is opgenomen en wat daarover in de artikelsgewijze toelichting wordt beschreven.

In de Energiewet worden enkele technische correcties doorgevoerd. Ook wordt een fout in de Omgevingswet gerepareerd die het gevolg is van een onvolledige aanpassing van die wet die door middel van de Energiewet wordt doorgevoerd.

De Klimaatwet wordt ten aanzien van drie aspecten gewijzigd. De jaarlijkse beleidscyclus wordt beter aangesloten op de begrotingscyclus, zodat de Klimaatnota gelijktijdig met de miljoenennota en rijksbegroting op Prinsjesdag verschijnt. Hiermee wordt een advies van de Afdeling advisering van de Raad van State² (hierna: Afdeling advisering) op de concept klimaatnota 2023 opgevolgd en ook is in debatten met de Tweede Kamer³ geconstateerd dat die aansluiting de voorkeur heeft. Daarnaast wordt de tweejaarlijkse voortgangsrapportage geschrapt, omdat deze niet nodig blijkt en niet aansluit op de beleidspraktijk. Tot slot wordt bij deze wijziging de Wetenschappelijke Klimaatraad (hierna: WKR) van een wettelijke basis voorzien. De WKR is thans met het Instellingsbesluit Wetenschappelijke Klimaatraad tijdelijk ingesteld tot 4 november 2026 (Stb. 2022, 423).

¹ Het wetsvoorstel voor de Energiewet (*Kamerstukken II 2023/24*, 36 378, nr. 2) is op 4 juni 2024 aangenomen door de Tweede Kamer en wordt op het moment van de internetconsultatie van dit wetsvoorstel voor de Verzamelwet KGG ter behandeling in de Eerste Kamer. Korthedshalve wordt in deze memorie van toelichting gesproken van de Energiewet, anticiperend op de inwerkingtreding daarvan voorafgaand aan de inwerkingtreding van de Verzamelwet KGG.

² [Concept Klimaatnota 2023 - Raad van State.](#)

³ [Implementatie Europese klimaatwet \(1\).pdf \(cicwp.nl\).](#)

Enkele wetten worden gewijzigd ten behoeve van het onderwerp mijnbouw. In de Algemene wet bestuursrecht, de Wet milieubeheer en de Mijnbouwwet worden regels gewijzigd of toegevoegd ten behoeve van de opsporing en winning van aardwarmte. Het gaat om wijzigingen die waren beoogd met de Wet van 13 oktober 2022 tot wijziging van de Mijnbouwwet (aanpassing van het vergunningsstelsel voor opsporen en winnen van aardwarmte) (Stb. 2022, 438), maar abusievelijk niet of onvoldoende zijn geregeld. In de Mijnbouwwet worden verder enkele wetstechnische en tekstuele correcties zonder inhoudelijke gevolgen doorgevoerd, zoals in bepalingen voor de opslag van CO₂ en in de aanduiding van geografische coördinaten in de bijlage. Daarnaast wordt voorzien in een verduidelijking van de regels omtrent de verwijderingsplicht voor mijnbouwwerken die is ontstaan als gevolg van de Wet van 27 januari 2021 tot wijziging van de Mijnbouwwet (het verwijderen of hergebruiken van mijnbouwwerken en investeringsaftrek) (Stb. 2021, 92).

Door middel van dit wetsvoorstel wordt tevens de Omgevingswet gewijzigd, zodat opnieuw wordt voorzien in een gedoogplicht van rechtswege voor de ontwerpfase van werken op het gebied van infrastructuur, water, mijnbouw en energie en werken voor grenswateren als bedoeld in artikel 1 van de Uitvoeringswet Nederlands-Duits Grensverdrag. Dit zorgt voor een aanzienlijk kortere doorlooptijd ten opzichte van een gedoogplicht die bij beschikking wordt opgelegd, zoals sinds de inwerkingtreding van de Omgevingswet vereist is voor ontwerpwerkzaamheden. Deze wijziging levert daarmee een belangrijke bijdrage aan de snelle realisatie van werken van algemeen belang, zoals de aanleg van hoogspanningsverbindingen en autowegen. In de Belemmeringenwet Privaatrecht (artikel 11), die per 1 januari 2024 is vervallen, gold al een gedoogplicht van rechtswege voor ontwerpwerkzaamheden voor deze werken. Met deze wijziging wordt dus teruggekeerd naar die situatie. Hiervoor wordt ook de Wet op de economische delicten aangepast.

De wijziging van de Tijdelijke wet Klimaatfonds betreft de wijziging van de naam van het Klimaatfonds naar het Klimaat- en Energiefonds. Tijdens de plenaire behandeling van het wetsvoorstel voor de Tijdelijke wet Klimaatfonds op 19 december 2023 in de Eerste Kamer der Staten-Generaal heeft de Minister voor Klimaat en Energie de toezegging gedaan voor deze naamswijziging. Met de voorgestelde wijziging wordt deze toezegging gestand gedaan.

De Wet milieubeheer wordt ook aangepast om ervoor te zorgen dat indien dit nodig is de Nederlandse Emissieautoriteit (hierna: NEa) contra-informatie kan opvragen ten behoeve van de uitvoering van de taken van de NEa.

Daarnaast wordt de Wet milieubeheer gewijzigd om een verschrijving te herstellen. Door een wijziging van de Wet milieubeheer in drie verschillende wetten is abusievelijk de Minister van Infrastructuur en Waterstaat als verantwoordelijke minister aangewezen, in plaats van de verantwoordelijke minister voor het klimaatbeleid. Door middel van dit wetsvoorstel wordt verduidelijkt dat de Minister van Klimaat en Groene Groei de verantwoordelijke minister is voor het systeem van kostenverevening ter reductie van CO₂-emissies in de glastuinbouw.

De Wet verbod op kolen bij de elektriciteitsproductie wordt gewijzigd om een omissie van een eerdere wijziging van die wet te herstellen.

Met dit wetsvoorstel worden enkele aanpassingen aangebracht in de Wet windenergie op zee om deze beter aan te laten sluiten bij de praktijk. Het betreft

een verduidelijking van de reikwijdte van het begrip windpark op zee wat betreft omvang van het windpark en doel van de omzetting van de windenergie. Daarnaast wordt uitdrukking geven aan het feit dat de start van de bouw en de start van de exploitatie verschillende perioden betreft. Daarnaast wordt een weigeringsgrond met betrekking tot risico's voor de veiligheid van de vitale infrastructuur toegevoegd.

Tot slot worden in de Klimaatwet, de Mijnbouwwet, de Tijdelijke wet Klimaatfonds, de Wet milieubeheer, de Wet verbod op kolen bij de elektriciteitsproductie, de Wet windenergie op zee de aanduidingen van de bevoegde minister met betrekking tot klimaat en energie geactualiseerd naar de portefeuilleverdeling die sinds het aantreden van het kabinet op 2 juli 2024 geldt.

2 Hoofdpijnen en gevolgen van het wetsvoorstel

Hieronder wordt voor de volgende onderwerpen of specifieke wetten afzonderlijk nader toegelicht welke wetswijzigingen dit wetsvoorstel bevat en wat de aanleiding of achtergrond van die wijzigingen is:

1. Klimaatwet;
2. mijnbouw:
 - 1) de opsporing en winning van aardwarmte;
 - 2) de verwijderingsplicht voor mijnbouwwerken;
3. gedoogplicht van rechtswege projecten in ontwerpfasen;
4. gegevensuitwisseling voor de uitvoering door de NEa;
5. Wet windenergie op zee.

2.1 Klimaatwet

De voorgestelde wijziging van de Klimaatwet volgt op een eerdere wijziging die op 22 juli 2023 in werking is getreden en die was gericht op het in lijn brengen van de nationale Klimaatwet met de Europese klimaatwet.⁴ De thans voorgestelde wijziging betreft een relatief bescheiden aanpassing van de Klimaatwet aangezien de reductiedoelen van de wet niet worden aangepast. De Europese Commissie heeft in de eerste helft van 2024 een voorstel uitgebracht voor een Europees reductiedoel voor 2040. Bij een volgende wijziging van de Klimaatwet kan worden overwogen, conform het advies van de Afdeling advisering, in de Klimaatwet ook een doel voor 2040 vast te leggen.

De drie aspecten waar deze wijziging betrekking op heeft, worden hieronder apart toegelicht.

2.1.1 Betere aansluiting op de begrotingscyclus

Met het verschijnen van de klimaat- en energieverkenning (hierna: KEV) van het Planbureau voor de Leefomgeving wordt ieder jaar inzichtelijk of met het voorgenomen klimaatbeleid de doelen van de Klimaatwet kunnen worden bereikt. Indien dat niet het geval is, dan ligt er een opgave om aanvullende maatregelen te verkennen en aan te kondigen. In het kader van die besluitvorming kan gekozen worden voor maatregelen die door het Rijk worden bekostigd. Dergelijke maatregelen hebben gevolgen voor de rijksbegroting en voor het Meerjarenprogramma Klimaatfonds. Andersoortige maatregelen kunnen ook bedrijfseconomische effecten en effecten voor de koopkracht hebben. Eventuele

⁴ Wet van 10 juli 2023 tot wijziging van de Klimaatwet (implementatie Europese klimaatwet) (Stb. 2023, 271).

bijsturing op financieel-economische aspecten dient dan plaats te vinden in het reguliere begrotingsproces.

De huidige jaarlijkse beleidscyclus, waarbij de KEV en de klimaatnota op de vierde donderdag van oktober verschijnen, sluit niet goed aan op dit begrotingsproces. Prinsjesdag is immers bij het verschijnen van de klimaatnota en de KEV al geweest. Dat leidt tot de ongewenste situatie dat signaleringen uit de klimaatnota pas kunnen worden benut bij de begrotingsvoorbereiding van het daaropvolgende jaar. In het in hoofdstuk 1 van deze memorie aangehaalde advies over de ontwerp-Miljoenennota 2024 onderstreept de Afdeling advisering in de beschouwing over de concept klimaatnota 2023 het belang van samenhang in de begrotingscyclus en de cyclus van de Klimaatwet. Niet alleen wordt op die manier een ordentelijk begrotingsproces bespoedigd, maar is er ook het voordeel van één moment voor integrale weging van alle kosten en baten en mogelijke instrumenten om (klimaat)doelstellingen te halen. De Afdeling advisering adviseert daarom om de benodigde wijziging van de Klimaatwet voortvarend tot stand te brengen.

Het is daarom wenselijk de jaarlijkse KEV en de klimaatnota beter aan te laten sluiten op de begrotingscyclus. Dat kan door de KEV en de klimaatnota samen met de rijksbegroting, waaronder de begroting van het Klimaatfonds, op Prinsjesdag aan het parlement aan te bieden. Het voorstel is dan ook om het moment van aanbieden in de Klimaatwet aan te passen van de vierde donderdag van oktober naar Prinsjesdag.

2.1.2 Schrappen van de tweejaarlijkse voortgangsrapportage

Ieder jaar wordt met de KEV en de klimaatnota gerapporteerd over de uitvoering van het klimaatbeleid en, als het nodig is in het licht van de doelen van de wet, kan het kabinet in de klimaatnota signaleren dat aanvullende maatregelen of aanvullend beleid nodig is. Een bepaling dat eenmaal in de twee jaar na vaststelling van het klimaatplan wordt gerapporteerd over de voortgang is derhalve overbodig. Nederland is op basis van Europese regelgeving, zoals vastgelegd in de Verordening (EU) 2018/1999 inzake de governance van de energie-unie en van de klimaatactie (hierna: Governance-verordening), verplicht om te rapporteren over het klimaat- en energiebeleid. De tweejaarlijkse voortgangsrapportage was mede bedoeld om aan te sluiten bij de verplichtingen uit de Governance-verordening. Voor uitvoering van de Governance-verordening is deze bepaling echter niet nodig. De Governance-verordening bevat immers rechtstreeks werkende bepalingen. Daarom wordt voorgesteld de tweejaarlijkse voortgangsrapportage te schrappen.

2.1.3 Verankeren Wetenschappelijke Klimaatraad in Klimaatwet

De WKR is een onafhankelijk, wetenschappelijk adviescollege dat gevraagd en ongevraagd advies geeft aan de regering of het parlement over het te voeren klimaatbeleid. Daarnaast brengt de WKR ten minste advies uit ter voorbereiding van het vijfjaarlijkse klimaatplan.

De WKR is met het Instellingsbesluit Wetenschappelijke Klimaatraad ingesteld op 5 november 2022. Het instellingsbesluit heeft een tijdelijk karakter en vervalt op 4 november 2026.⁵ Omdat het van belang werd geacht dat de WKR een advies zou

⁵ Zie Instellingsbesluit Wetenschappelijke Klimaatraad; <https://wetten.overheid.nl/BWBR0047416/2022-11-05>. Deze termijn kan bij koninklijk besluit eenmaal met ten hoogste twee jaar worden verlengd.

uitbrengen ten behoeve van het tweede klimaatplan dat in 2024 moet worden vastgesteld, is er voor gekozen de WKR eerst als tijdelijk adviescollege in te stellen. Het voornemen is altijd geweest om de WKR ook na 4 november 2026 te continueren, inclusief de adviesrol bij het klimaatplan.⁶ Het is wenselijk de WKR nu een permanente wettelijke basis te verschaffen overeenkomstig artikel 4 van de Kaderwet adviescolleges. De taak van de WKR blijft ongewijzigd. De WKR stelt conform de Kaderwet adviescolleges jaarlijks een werkprogramma op en brengt jaarlijks verslag uit van zijn werkzaamheden in het voorafgaande kalenderjaar. De regering is verplicht te reageren op de adviezen van de WKR op grond van artikel 24 van de Kaderwet adviescolleges. De WKR is een multidisciplinair samengestelde raad, met maximaal tien leden waaronder een voorzitter. Zowel de voorzitter als de leden worden benoemd op grond van de deskundigheid die nodig is voor de onafhankelijke advisering over het klimaatbeleid en worden geselecteerd via een open sollicitatieprocedure. De WKR wordt ondersteund door een deskundig secretariaat onder leiding van een secretaris-directeur. Dit secretariaat heeft zowel kennis van en ervaring met wetenschap als met beleid. De WKR besteedt aandacht aan het draagvlak voor en de uitvoerbaarheid van zijn adviezen.

De WKR heeft een complementaire taak ten opzichte van de in de Klimaatwet vastgelegde taken van het Planbureau voor de Leefomgeving en de Afdeling advisering van de Raad van State, namelijk op basis van onafhankelijke wetenschappelijke kennis advies uitbrengen aan de regering ten behoeve van de voorbereiding van het langetermijnbeleid voor het klimaat. Gelet op de wettelijke doelstelling van klimaatneutraliteit in 2050, kan de WKR, gevraagd of ongevraagd, advies geven voor het korte- of middellangetermijnbeleid. De WKR heeft niet de taak om jaarlijks advies te geven in het kader van de beleidscyclus uit de Klimaatwet.

2.2 Mijnbouw

2.2.1 Opsporing en winning van aardwarmte

2.2.1.1 Toepassing uniforme openbare voorbereidingsprocedure

Voorgesteld wordt om de uniforme openbare voorbereidingsprocedure van afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht (hierna: UOV) van toepassing te maken op de voorbereiding van bepaalde besluiten voor de opsporing en winning van aardwarmte. Hiermee wordt een leemte van de Wet van 13 oktober 2022 tot wijziging van de Mijnbouwwet (aanpassing van het vergunningsstelsel voor opsporen en winnen van aardwarmte) (Stb. 2022, 438) aangevuld.

De UOV is reeds van toepassing op aanvragen om een startvergunning aardwarmte en op aanvragen om een vervolvergunning aardwarmte, als de verlening van de vervolvergunning ten opzichte van de daaraan voorafgaande startvergunning kan leiden tot significant nadeligere effecten, gevolgen of risico's. Op aanvraag kan een reeds verleende startvergunning of vervolvergunning aardwarmte worden gewijzigd. Op alle aanvragen om wijziging is thans de reguliere procedure van de Algemene wet bestuursrecht van toepassing met een beslistermijn van acht weken. Deze wijzigingen kunnen echter ook significant nadeligere gevolgen, effecten of risico's hebben ten opzichte van de reeds verleende vergunning. Het is wel wenselijk dat de UOV ook op deze wijzigingen

⁶ Zie Besluit van 29 oktober 2022, nr. 2022002344, tot instelling van de Wetenschappelijke Klimaatraad, <https://open.overheid.nl/documenten/ronl-25f9377511ca28e9133ddc138b7eaa38c484dbbf/pdf>

van toepassing is, zodat er mogelijkheden zijn tot het indienen van zienswijzen en ook de decentrale overheden om advies kunnen worden gevraagd.

Bij de totstandkoming van de wetswijziging voor de aanpassing van het vergunningsstelsel voor aardwarmte is de toepassing van de UOV op aanvragen om wijziging van de vervolvergunning onbedoeld niet geregeld. Dit is echter wel in lijn met de al geregelde toepassing van de UOV op de aanvraag om een vervolvergunning aardwarmte en met het oude vergunningsstelsel voor aardwarmte dat voor 1 juli 2023 gold. In dat stelsel was de UOV ook van toepassing op besluiten op wijzigingen van het winningsplan die konden leiden tot een andere beoordeling van effecten en risico's. De vervolvergunning aardwarmte is vergelijkbaar met de instemming met winningsplannen van het oude stelsel in die zin dat de vervolvergunning ook het recht geeft om langdurig aardwarmte te winnen waarvoor de wijze van winning en de effecten en gevolgen daarvan zijn beoordeeld en daaraan voorschriften en beperkingen kunnen worden gesteld. Daarom is het logisch dat de procedurele regels voor de vervolvergunning overeenkomen met de procedurele regels voor de winningsplannen van voorheen.

Significante wijzigingen van de startvergunning zouden in de praktijk slechts in uitzonderlijke gevallen nodig moeten zijn. De fase van de startvergunning is bedoeld voor het boren, testen en een korte periode van winnen. Er is een korte periode van winning nodig om de productie te optimaliseren en gegevens te verzamelen om een aanvraag voor een vervolvergunning goed te onderbouwen. Op basis van die aanvraag wordt namelijk beoordeeld of langdurig aardwarmte kan worden gewonnen en onder welke voorwaarden. In principe moet bij de aanvraag startvergunning vastliggen hoe en onder welke condities aardwarmte zal worden opgespoord en gewonnen tijdens die korte periode, anticiperend op de situatie in de ondergrond. Als de wijze van winning ten opzichte van de aanvraag startvergunning moet worden aangepast om langdurig te kunnen winnen van aardwarmte in de fase van de vervolvergunning, dan is het uitgangspunt dat die wijziging wordt meegenomen in de aanvraag vervolvergunning. Het is namelijk niet nodig om dergelijke wijzigingen in de fase van de startvergunning door te voeren. In de praktijk kunnen zich echter onvoorziene omstandigheden voordoen tijdens de startvergunning waardoor wijzigingen nodig zijn van de wijze van uitvoering van die activiteiten om de gegevens te kunnen verzamelen voor een aanvraag vervolvergunning. Indien in deze uitzonderlijke gevallen als gevolg van deze wijzigingen significant nadeliger effecten, gevolgen of risico's worden verwacht, geldt net als bij een wijziging vervolvergunning zoals hierboven beschreven, dat het wenselijk is dat de UOV ook op deze wijzigingen van toepassing is. Daarmee wordt één consistente lijn gehanteerd voor significant nadeliger effecten, gevolgen of risico's van de wijze van opsporing en winning ten opzichte van wat eerder is aangevraagd en beoordeeld. Opgemerkt wordt overigens dat een vergunninghouder aan de minister moet melden als tijdens de startvergunning blijkt dat de situatie van de ondergrond afwijkt van de aanvraag voor de startvergunning op grond van artikel 24y van de Mijnbouwwet. Op die manier kan de minister beoordelen of het nodig is over te gaan tot het ambtshalve wijzigen of intrekken van de vergunning.

In voorliggend wetsvoorstel wordt geregeld dat de UOV gevolgd wordt als uit de aanvraag voor een wijziging van start- of vervolvergunning blijkt dat deze kan leiden tot een significant nadeliger gevolg voor het milieu of effect van bodembeweging of een significant groter risico of grotere schade als gevolg van de wijze van opsporing of winning. De regels die reeds gelden indien de UOV wordt toegepast bij de aanvraag van een startvergunning en vervolvergunning,

worden ook vastgelegd voor de wijzigingen van die vergunningen ten behoeve van een consequente systematiek. Het gaat onder andere om het vragen van advies aan de decentrale overheden voor bepaalde onderwerpen en om een beslistermijn van 32 weken met mogelijkheid tot acht weken verlenging.

2.2.1.2 Bevoegde rechter en inwerkingtreding

In de wijziging van de Mijnbouwwet voor de aanpassing van het vergunningsstelsel voor opsporen en winnen van aardwarmte is tevens onbedoeld niet geregeld dat tegen besluiten omtrent aardwarmtevergunningen waarop de UOV van toepassing is, enkel beroep bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (hierna: Afdeling bestuursrechtspraak) open staat en dat die besluiten pas in werking treden na het verstrijken van de beroepstermijn. In het oude vergunningsstelsel golden beide regels voor besluiten omtrent winningsplannen voor aardwarmte en wijzigingen daarvan die zijn voorbereid met de UOV en die regels gelden nog steeds voor winningsplannen voor delfstoffen en opslagplannen. Het is niet de bedoeling geweest die systematiek te wijzigen in het nieuwe vergunningsstelsel. Daarom wordt tevens voorgesteld dat voor alle aardwarmtebesluiten waarop de UOV van toepassing is, vast te leggen dat alleen beroep bij de Afdeling bestuursrechtspraak mogelijk is, en dat die besluiten pas in werking treden na het verstrijken van de beroepstermijn.

2.2.1.3 Termijn startvergunning in geval van wijziging via uniforme openbare voorbereidingsprocedure

De startvergunning kent een looptijd van twee jaar met mogelijkheid tot één jaar verlenging daarvan. Een wijziging van de startvergunning waarop de UOV van toepassing is, kan pas na 46 weken effect hebben, doordat de beslistermijn van 32 weken met acht weken kan worden verlengd en de wijziging pas na het verstrijken van de beroepstermijn van zes weken in werking treedt. Dat is een aanzienlijk aandeel van de gehele termijn van de startvergunning. De vergunninghouder heeft dan mogelijk nog weinig tijd om de gevraagde wijziging door te voeren om de productie alsnog te kunnen optimaliseren en alle benodigde gegevens te verzamelen voor de aanvraag vervolgv vergunning binnen de termijn van de startvergunning. Het gevolg hiervan kan zijn dat geen of geen volledige aanvraag voor de vervolgv vergunning kan worden ingediend. Dit is onwenselijk, omdat de startvergunning dan vervalt en voor de opsporing en winning van aardwarmte in dat gebied opnieuw moet worden begonnen bij de aanvraag om een toewijzing zoekgebied. De sinds 1 juli 2023 gewijzigde vergunningssystematiek voor aardwarmte heeft onder andere juist het doel de opsporing en winning van aardwarmte te versnellen. Nu het zoals hierboven is uiteengezet, wel wenselijk is dat significante wijzigingen met de UOV worden voorbereid, wordt voorgesteld om de termijn van de startvergunning in die gevallen te verlengen met de duur van de beslistermijn en de inwerkingtredingstermijn van de te doorlopen wijzigingsprocedure. Zo verliest de vergunninghouder die tijd niet om de fase van de startvergunning optimaal te benutten voor de voorbereiding van de fase van de vervolgv vergunning.

2.2.2 Verwijderingsplicht voor mijnbouwwerken

Op 1 januari 2022 is de Mijnbouwwet gewijzigd met het oog op het hergebruiken en verwijderen van mijnbouwwerken. Voor de inwerkingtreding daarvan bevatte de Mijnbouwwet de waarborg dat de laatste houder van de vergunning (opsporings-, winnings- of opslagvergunning) verantwoordelijk was voor het verwijderen van een niet meer in gebruik zijnde mijnbouwinstallatie, als de vergunning haar gelding had verloren. Dat was in het tot die datum geldende artikel 44, vijfde lid, van de Mijnbouwwet opgenomen, doordat artikel 41, vierde lid, van de Mijnbouwwet van overeenkomstige toepassing was op het verwijderen

van een niet meer in gebruik zijnde mijnbouwinstallatie. Artikel 41, vierde lid, legt namelijk verplichtingen bij de laatste vergunninghouder. In het gewijzigde artikel 44 van de Mijnbouwwet is echter onbedoeld geen koppeling opgenomen met die bepaling op grond waarvan de laatste houder van de vergunning kan worden aangesproken op het verwijderen van mijnbouwwerken.

Vanuit het perspectief van de zorgplicht van artikel 33 van de Mijnbouwwet kan worden betoogd dat de verwijderingsverplichting bij de laatste houder van de vergunning berust, indien de vergunning haar geldigheid heeft verloren. Dit past ook in de systematiek van de Mijnbouwwet. Bij andere verplichtingen die voortduren of kunnen voortduren, indien geen geldige vergunning meer voor handen is, worden ook in de betreffende artikelen de verplichtingen op een vergelijkbare manier neergelegd bij de laatste vergunninghouder of beheerder, zie hiervoor de artikelen 33, 41, 52g en 45 van de Mijnbouwwet. Omdat dit momenteel voor de verwijdering van mijnbouwwerken echter niet expliciet in de Mijnbouwwet staat, zou daarover onduidelijkheid kunnen bestaan. Gelet op het maatschappelijk belang van een goede verwijdering wordt voorgesteld de onduidelijkheid weg te nemen door te expliciteren dat de laatste vergunninghouder verplicht is tot verwijderen van het mijnbouwwerk, als de vergunning niet meer geldt.

2.3 Gedoogplicht van rechtswege projecten in ontwerpfasen

De wijziging van de Omgevingswet in dit wetsvoorstel voorziet in een herinvoering van een gedoogplicht van rechtswege voor de ontwerpfasen van werken op het gebied van infrastructuur, water, mijnbouw en energie en werken voor grenswateren als bedoeld in artikel 1 van de Uitvoeringswet Nederlands-Duits Grensverdrag. Dit zorgt voor een aanzienlijk kortere doorlooptijd ten opzichte van een gedoogplicht die bij beschikking wordt opgelegd, zoals sinds de inwerkingtreding van de Omgevingswet vereist is voor ontwerpwerkzaamheden. Deze wijziging levert daarmee een belangrijke bijdrage aan de snelle realisatie van werken van algemeen belang, zoals de aanleg van hoogspanningsverbindingen en autowegen. In de Belemmeringenwet Privaatrecht, die per 1 januari 2024 is vervallen, was in artikel 11 een gedoogplicht van rechtswege voor ontwerpwerkzaamheden voor deze werken opgenomen. Met deze wijziging wordt dus teruggekeerd naar die situatie.

Deze wijziging is een van de wettelijke versnellingsmaatregelen die in het kader van het Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat (hierna: MIEK) is voorgesteld in de brief aan de Tweede Kamer betreffende de versnellingsaanpak energietransitie.⁷ Deze versnellingsmaatregelen zijn voortgekomen uit een verkenning naar versnellingsmogelijkheden voor vergunningen voor energie-infrastructuur binnen het bestaande juridische instrumentarium. De versnelling van de ontwerpfasen door herinvoering van de gedoogplicht van rechtswege is tevens van belang voor de ontwikkeling van infrastructuur- en waterwerken. Zo werkt Rijkswaterstaat de komende jaren aan vervanging en renovatie van bestaande infrastructuur. De huidige bestuurlijke en administratieve lasten uit de Omgevingswet voor de ontwerpfasen raken ook deze, vaak urgente, projecten. Om die reden voorziet deze wijziging in een herinvoering van de gedoogplicht van rechtswege voor zowel voor werken voor energie als infrastructuur- en waterwerken. Dit betreft belangen op het terrein van de Minister van Klimaat en Groene Groei als de Minister van Infrastructuur en Waterstaat. Daarom wordt dit wetsvoorstel mede namens de Minister van Infrastructuur en Waterstaat voorgedragen.

⁷ Kamerstukken II 2022/2023, 32813, nr. 1193.

2.3.1 Wettelijke systematiek gedoogplichten

In hoofdstuk 10 van de Omgevingswet zijn regels opgenomen voor gedoogplichten. Gedoogplichten kunnen noodzakelijk zijn voor het realiseren en onderhouden van werken van algemeen belang, zoals het onderhoud van een watergang door het waterschap of de aanleg van een hoogspanningsleiding. Zonder gedoogplichten zijn werken van algemeen belang niet te realiseren in de gevallen waarin een grondeigenaar of andere rechthebbende, zoals een pachter of huurder, weigert medewerking te verlenen. Er is dan, op onteigening na, geen wettelijke grondslag om inbreuk te maken op het eigendoms- of zakelijk recht. Afdeling 10.2 van de Omgevingswet bevat de gedoogplichten van rechtswege, waarvoor dus geen beschikking hoeft te worden afgegeven. Afdeling 10.3 van de wet bevat gedoogplichten die bij beschikking kunnen worden afgegeven en waarop de procedurele vereisten en waarborgen uit de Algemene wet bestuursrecht gelden. Voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet waren de gedoogplichten geregeld in diverse wetten zoals de Belemmeringenwet Privaatrecht, Ontgrondingenwet en Waterwet. Met de totstandkoming van de Omgevingswet zijn de procedures voor de totstandkoming van de diverse gedoogplichten geharmoniseerd en vereenvoudigd.

Artikel 10.20 van de Omgevingswet bevat thans de mogelijkheid voor het bij beschikking opleggen van een gedoogplicht voor het maken van een ontwerp voor werken op het gebied van infrastructuur, water, mijnbouw en energie en grenswateren, als genoemd in de artikelen 10.13, 10.14 en 10.15 van de wet. Hiermee wordt aan een initiatiefnemer door middel van een beschikking toegestaan om een stuk land te betreden om voor de ontwerpfase van een bepaald project bijvoorbeeld een bodemonderzoek of meetwerkzaamheden uit te voeren, zonder de toestemming van een eigenaar of een rechthebbende van dat stuk land. De Minister van Infrastructuur en Waterstaat is het bevoegd gezag voor het afgeven van deze beschikkingen. Die taak wordt door Rijkswaterstaat in mandaat uitgevoerd.

De Omgevingswet kent voor gedoogplichten voor het maken van een ontwerp een lange doorlooptijd als gevolg van de procedurele vereisten voor het verkrijgen van een onherroepelijke gedoogplichtbeschikking. Dit heeft een aantal redenen. In de eerste plaats moet voor het verlenen van een gedoogplichtbeschikking de reguliere voorbereidingsprocedure worden doorlopen op grond van de Algemene wet bestuursrecht. Dit betreft onder meer het indienen van een aanvraag en het horen van belanghebbenden, zoals grondeigenaren, op grond van artikel 4:8 van de Algemene wet bestuursrecht. De beslistermijn bedraagt in beginsel acht weken, maar kan worden verlengd. Daarnaast verloopt de rechtsbescherming tegen een gedoogplichtbeschikking via beroep in twee instanties, namelijk de rechtbank en de Afdeling bestuursrechtspraak. Dit geldt ook voor een gedoogplichtbeschikking die ambtshalve wordt genomen. In ongunstige gevallen zouden de bezwaar- en beroepsprocedures de gebruikmaking van de gedoogplicht tot wel meer dan een jaar kunnen vertragen. Op de derde plaats biedt artikel 10.20 van de Omgevingswet onvoldoende flexibiliteit bij de uitvoering van de onderzoeken op de locatie. Onder de Belemmeringenwet Privaatrecht was het mogelijk meermaals per rechthebbende een gedoogplicht te laten aanzeggen, afhankelijk van de tussentijdse uitkomsten van onderzoeken en eventuele vervolgwerkzaamheden. Dit is onder artikel 10.20 van de Omgevingswet lastig. De administratieve belasting voor het indienen van een formele aanvraag, en de bijbehorende doorlooptijden zorgen ervoor dat een initiatiefnemer het zich niet kan permitteren om meermaals per ontwerptraject een gedoogplicht aan te vragen. Vanwege de lange doorlooptijden moet vroeg in het ontwerpproces een

aanvraag voor een gedoogplicht worden ingediend, terwijl de benodigde informatie voor het aanvragen van een gedoogplichtbeschikking, opgenomen in artikel 7.214 van de Omgevingsregeling, waaronder een precisering van de aard en duur van de werkzaamheden, nog niet volledig in beeld zijn. Hierdoor wordt het aanvragen van een gedoogplicht erg bemoeilijkt. Als later blijkt dat er nieuwe informatie beschikbaar is, betekent dit namelijk dat gedurende de ontwerpfase nogmaals gedoogplichtbeschikkingen moeten worden aangevraagd. Dat laatste kan, zoals hierboven beschreven, zeer veel tijd in beslag kan nemen.

De voorgestelde wijziging ziet op het herinvoeren van de gedoogplicht van rechtswege voor de ontwerpfase voor de werken genoemd in de artikelen 10.13, 10.14 en 10.15 van de Omgevingswet. In artikel 10.13 gaat het om onder meer het aanleggen van autowegen, waterwegen en spoorwegen. Artikel 10.14 betreft energie en mijnbouw, onder meer het realiseren van uitbreidingen van het elektriciteits- of gasnet, windparken van tenminste 5 MW en mijnbouwwerken. Artikel 10.15 ziet op het tot stand brengen of opruimen van werken voor grenswateren als bedoeld in artikel 1 van de Uitvoeringswet Nederlands-Duits Grensverdrag.

De gedoogplicht in dit voorstel beperkt zich tot activiteiten die nodig zijn voor het ontwerp van bovengenoemde werken. Hieronder kunnen vallen meetwerkzaamheden, graafwerkzaamheden, het aanbrengen van tekens in, boven of op een onroerende zaak, of het verrichten van onderzoek met gebruikmaking van de daarvoor benodigde hulpmiddelen. Zo kan het bijvoorbeeld gaan om ecologisch of archeologisch veldonderzoek, handboringen, mechanische sonderingen en boringen, of het plaatsen van peilbuizen. De werkzaamheden en onderzoeken moeten gericht zijn op de vorming van het ontwerp. Graafwerkzaamheden kunnen dus worden gedaan in het kader van onderzoek naar de bodemgesteldheid, maar bijvoorbeeld niet om alvast de sleuf voor de aan te leggen leiding te graven.

2.3.2 Werking gedoogplicht van rechtswege projecten in ontwerpfase

2.3.2.1 Minnelijk overleg

De initiatiefnemer is degene onder wiens verantwoordelijkheid een werk van algemeen belang tot stand wordt gebracht of wordt opgeruimd. Initiatiefnemers zijn, afhankelijk van het werk, partijen als Rijkswaterstaat, waterschappen, ProRail en systeembeheerders⁸. In de regel zal de initiatiefnemer eerst in minnelijk overleg treden met de rechthebbende, om afspraken te maken over, bijvoorbeeld, het moment van de werkzaamheden, de wijze waarop het perceel betreden wordt en vergoeding van eventuele schade. De initiatiefnemer gebruikt dit overleg in veel gevallen ook al om afspraken te maken over verdere detaillering van het werk en de wijze van uitvoering. In veel gevallen zal de initiatiefnemer met de betrokken partijen in overeenstemming komen, waardoor de initiatiefnemer geen gebruik hoeft te maken van de gedoogplicht. Toch leert de praktijk dat soms met rechthebbenden geen overeenstemming bereikt kan worden. Voor die gevallen is een effectief middel om medewerking te kunnen afdwingen onontbeerlijk om te voorkomen dat de voortgang van werken van algemeen belang wordt gefrustreerd. Gedoogplichten zijn dus te beschouwen als ultimum remedium.

2.3.2.2 Informeren rechthebbende

⁸ Anticiperend op de inwerkingtreding van de Energiewet wordt in deze toelichting al het begrip systeembeheerder gehanteerd in plaats van systeembeheerder.

Als de initiatiefnemer gebruik maakt van de gedoogplicht, doet hij tenminste 48 uur van tevoren een schriftelijke melding aan de rechthebbende over de voorgenomen activiteiten, wordt met deze wijziging voorgesteld. Ten tijde van de Belemmeringenwet Privaatrecht lag de informatieplicht niet bij de initiatiefnemer maar bij de burgemeester van de gemeente waarin de werkzaamheden plaats zouden vinden. De burgemeester verzorgde een mededeling aan de belanghebbende, na een oproep daartoe van de initiatiefnemer.

Van deze systematiek is in dit voorstel om een aantal redenen afgestapt. Ten eerste sluit het aan bij de systematiek van andere gedoogplichten van rechtswege in de Omgevingswet om de informatieplicht bij de initiatiefnemer neer te leggen, zoals bepaald in artikel 10.4 Omgevingswet. Ten tweede zorgt het neerleggen van de informatieplicht bij een (ander) bestuursorgaan voor meer bestuurlijke lasten. Dit kan tot vertraging leiden en geeft niet meer rechtsbescherming aan de rechthebbende.

De verplichting tot gedogen gaat pas in tenminste 48 uur nadat de initiatiefnemer de rechthebbende schriftelijk informeert over de voorgenomen activiteiten. Dit is korter dan de termijn van vier dagen die geldt voor gedoogplichten die bij beschikking worden opgelegd, waaronder de gedoogplicht bedoeld in artikel 10.20 die dit wetsvoorstel vervangt. Er is om twee redenen voor de termijn van achtenveertig uur gekozen. Ten eerste gold dezelfde termijn ten tijde van de Belemmeringenwet Privaatrecht. Ten tweede sluit deze termijn aan bij de termijn voor de gedoogplichten van rechtswege bedoeld in de artikelen 10.2, 10.3 en 10.10h van de Omgevingswet, die betrekking hebben op vergelijkbare werkzaamheden. In tegenstelling tot deze gedoogplichten is voor de gedoogplicht van dit voorstel echter geen uitzondering mogelijk op de termijn van 48 uur. Ontwerpwerkzaamheden zijn immers goed voorzienbaar. Op de termijn is de Algemene termijnenwet van toepassing. Dit betekent dat in voorkomende gevallen de termijn langer zal zijn dan 48 uur, omdat zaterdag, zondagen en feestdagen niet meetellen. De rechthebbende weet in de regel ruim vóór ontvangst van de mededeling dat er werkzaamheden op zijn grond zullen gaan plaatsvinden. Ten eerste zal de initiatiefnemer ruim voor de mededeling contact zoeken met de rechthebbende om te proberen, zoals hierboven is beschreven, minnelijk overeenstemming te bereiken over het onderzoek op diens grond. Ten tweede start de initiatiefnemer pas met het ontwerp nadat de exacte locatie van het te realiseren werk voldoende zeker is. Voor de bepaling van de locatie wordt een publiekrechtelijke procedure doorlopen, zoals een projectprocedure. In deze procedure worden onder andere de belanghebbenden geïnformeerd en is er ook ruimte voor participatie en inspraak.

2.3.2.3 Schadevergoeding

De rechthebbende heeft recht op vergoeding van schade die een rechtstreeks en noodzakelijk gevolg is van een gedoogplicht van rechtswege, zoals geregeld in afdeling 15.2 van de Omgevingswet. Op grond van artikel 15.13, eerste lid, van de Omgevingswet, vergoedt de initiatiefnemer de schade voor zover deze uitgaat boven het normale maatschappelijke risico aan de rechthebbende die in vergelijking met anderen onevenredig zwaar wordt getroffen. De initiatiefnemer kan uiteraard in minnelijk overleg met de rechthebbende een ruimere schadevergoeding overeenkomen. Hiermee verandert het recht op schadevergoeding niet ten opzichte van het huidige schadevergoedingsregime bij een gedoogplichtbeschikking voor dergelijke werkzaamheden. Voor schade als gevolg van een gedoogplichtbeschikking geldt namelijk eigenlijk een volledige schadeloosstelling, maar hierop is een uitzondering gemaakt voor een gedoogplichtbeschikking voor het maken van een ontwerp.

2.3.2.4 Handhaving

Het overtreden van de gedoogplicht voor werken in de ontwerpfasen die thans bij beschikking wordt afgegeven is strafbaar op grond van de Wet op de economische delicten. Het overtreden van de gedoogplicht van rechtswege wordt tevens strafbaar als economisch delict door middel van deze wijziging. Hiermee kan de overtreding nog steeds strafrechtelijk worden gehandhaafd. In de Omgevingswet is op dit moment niet voorzien in bestuursrechtelijke handhaving van de gedoogplicht in de ontwerpfasen. Dit blijft onveranderd met dit voorstel.

2.4 Gegevensuitwisseling voor de uitvoering door de NEa

De Nederlandse Emissieautoriteit (hierna: NEa) heeft contra-informatie nodig om haar handhavingstaak te kunnen uitvoeren. Op dit moment vindt informatie-uitwisseling nog slechts plaats op kleine schaal en op vrijwillige basis. In dit wetsvoorstel wordt daarom voorgesteld dat de rijksbelastingdienst, een transmissie- of distributiesysteembeheerder, en een beheerder van een gesloten systeem de bij ministeriële regeling te benoemen gegevens op verzoek verstrekt aan het bestuur van de NEa, voor zover die gegevens noodzakelijk zijn voor de uitvoering van de taken van de NEa. Daarnaast is het voor de NEa nuttig om contra-informatie op te kunnen vragen over garanties van oorsprong bij de Minister van Klimaat en Groene Groei of degene aan wie mandaat is verleend op grond van artikel 2.58, vijfde lid, van de Energiewet.

Een soortgelijke bepaling is reeds opgenomen in artikel 9.7.1.4 van de Wet milieubeheer ter uitvoering van Richtlijn (EU) 2018/2001 van het Europese Parlement en de Raad van 11 december 2018 ter bevordering van het gebruik van energie uit hernieuwbare bronnen, (PbEU 2018, L328) (hierna: Richtlijn hernieuwbare energie) en artikel 16.39y ter uitvoering het emissiehandelssysteem voor brandstofleveranciers. Het voorgestelde artikel 16.1a van de Wet milieubeheer bevat ook de verplichting die is opgenomen in artikel 16.39y van de Wet milieubeheer. Laatstgenoemd artikel kan daarom komen te vervallen.

2.5 Wet windenergie op zee

Voorgesteld wordt de Wet windenergie op zee op drie punten te wijzigen.

2.5.1 Begripsomschrijving windpark

De aanpassing van de begripsomschrijving van een windpark is tweeledig. In de memorie van toelichting bij het oorspronkelijke voorstel van wet voor de Wet windenergie op zee (*Kamerstukken II* 2014/15, 34058, nr. 3) is reeds aangegeven dat het bij "samenstel" gaat om een groep windturbines en dat een enkele windmolen op een boorplatform niet als een windpark kwalificeert. In de praktijk blijkt het wenselijk te verduidelijken om hoeveel windturbines het moet gaan. Voorts verdient verduidelijking dat de windturbines die tot een windpark behoren op of in de bodem dienen te worden geplaatst of aan deze bodem dienen te zijn bevestigd. Windturbines die op een installatie, zoals een boorplatform, zijn gevestigd kwalificeren niet als een windpark. Drijvende turbines kwalificeren wel als zodanig. Dat wordt met onderhavig wijzigingsvoorstel bewerkstelligd. Het tweede element van de begripsomschrijving dat in het wijzigingsvoorstel wordt aangepast betreft de omzetting van windenergie in het windpark. Sinds de inwerkingtreding van de Wet van 30 juni 2021 tot wijziging van de Wet windenergie op zee (ondersteunen opgave windenergie op zee) (Stb. 2021, 424) is de Wet windenergie op zee neutraal met betrekking tot de drager van energie waarin de windkracht kan worden omgezet. Dit heeft de wetgever beoogd, omdat het aandeel elektriciteit uit hernieuwbare energiebronnen groeit en de omzetting van elektriciteit naar andere energiedragers steeds belangrijker wordt. Ondanks

de bedoeling van de wetgever biedt de wettekst niet de mogelijkheid om de omzetting van windenergie onderdeel te laten zijn van het kavelbesluit. Door de voorgestelde expliciete toevoeging van de omzetting van windenergie in de begripsomschrijving van "windpark" wordt deze omissie hersteld. Door de toevoeging "in voorkomend geval" wordt gerealiseerd dat een installatie voor de omzetting van windenergie naar een andere energiedrager alleen tot het windpark behoort, indien hierin is voorzien in het kavelbesluit en hierover in het kavelbesluit voorschriften zijn neergelegd.

2.5.2 Periodes bouw en exploitatie van het windpark

Voor de vergunningverlening moet aannemelijk zijn dat met de bouw en exploitatie van een windpark kan worden gestart binnen een vooraf bepaalde periode. Hiermee worden voor de bouw en de exploitatie twee verschillende perioden bedoeld en in de beoordeling van vergunningaanvragen wordt dit ook zo uitgelegd. De huidige wettekst zou echter ook zo geïnterpreteerd kunnen worden dat beiden in dezelfde periode moeten starten. Ter verduidelijking wordt daarom voorgesteld te expliciteren dat het om twee verschillende perioden gaat.

2.5.3 Veiligheid van de vitale infrastructuur

Het net op zee en de daarop aangesloten windparken op zee zijn aangewezen als vitale energie-infrastructuur (zie *Kamerstukken II 2020/21, 26 643, nr. 759*). Er zijn toenemende dreigingen voor infrastructuur op zee. Sinds 1 januari 2024 kan op grond van de Uitvoeringsregeling windenergie op zee bij de vergunningverlening voor een windpark in het kader van de beoordeling of de bouw en exploitatie van een windpark financieel haalbaar en economisch haalbaar is, rekening worden gehouden met de door de aanvrager overgelegde informatie ten aanzien van de middellijke of onmiddellijke zeggenschap over de aanvrager en de daaraan verbonden mogelijke risico's voor de openbare veiligheid, voorzieningszekerheid of leveringszekerheid. Een dergelijke toets vindt ook plaats als gedurende de looptijd van de vergunning aandelen in de rechtspersoon die de vergunninghouder is geheel of gedeeltelijk van eigenaar veranderen. Het is wenselijk om de bevoegdheid om een vergunning te weigeren, indien gelet op desbetreffende zeggenschap over de aanvrager van de vergunning er onaanvaardbare risico's voor de veiligheid van de vitale infrastructuur zijn verbonden, in de wet te verankeren. Dit wijzigingsvoorstel geeft hieraan uitvoering.

3. Gevolgen

3.1 Gevolgen voor burgers en bedrijven

3.1.1 Mijnbouw – opsporing en winning van aardwarmte

Enkele wijzigingen met betrekking tot de opsporing en winning van aardwarmte hebben gevolgen voor burgers en bedrijven.

Door de wijziging van artikel 20.3 van de Wet milieubeheer waardoor een startvergunning of vervolgv vergunning aardwarmte of wijziging daarvan die met de UOV is voorbereid, pas in werking treedt na het verstrijken van de beroepstermijn, duurt het langer voordat de vergunninghouder kan starten met de werkzaamheden voor de opsporing en winning of het doorvoeren van de gevraagde wijziging.

Door de UOV van toepassing te maken op wijzigingen van de start- en vervolgv vergunning met mogelijk significante gevolgen, effecten of risico's middels de wijziging van de Mijnbouwwet, duurt het langer voordat vergunninghouders een besluit krijgen op een gevraagde wijziging. Derden krijgen daarnaast

mogelijkheden tot het indienen van zienswijzen op de ontwerpbesluiten op de aanvragen om deze wijzigingen.

De Afdeling bestuursrechtspraak wordt de beroepsinstantie in enige aanleg voor aardwarmtebesluiten die zijn voorbereid met de UOV. Belanghebbenden en partijen die zienswijzen hebben ingediend op het ontwerpbesluit, kunnen daardoor rechtstreeks in beroep bij de Afdeling bestuursrechtspraak en gaan niet eerst in bezwaar en hoeven niet eerst in beroep bij de rechtbank. De beroepsprocedure wordt hierdoor korter.

3.1.2 Gedoogplicht van rechtswege projecten in ontwerpfase

Met de voorgestelde wijziging van de Omgevingswet voor een gedoogplicht van rechtswege voor bepaalde projecten in ontwerpfase wordt teruggekeerd naar de situatie zoals die gold onder de Belemmeringenwet Privaatrecht. Voor de rechtsbescherming betekent dat er op grond van de Algemene wet bestuursrecht geen rechtsmiddelen open staan.⁹ Wel kunnen belanghebbenden te allen tijde een beroep doen op de civiele rechter om de rechtmatigheid van het handelen van een partij die voornemens is gebruik te maken van de gedoogplicht, te laten toetsen. De civiele rechter zal onder andere kunnen toetsen of het handelen van deze partij in strijd is met een wettelijke plicht of met de maatschappelijke zorgvuldigheid.

Daarnaast wordt de termijn waarop de verplichting tot gedogen in kan gaan verkort: van vier dagen na bekendmaking van de gedoogplichtbeschikking in de huidige situatie, tot 48 uur na een schriftelijke melding door de initiatiefnemer van een project na inwerkingtreding van dit voorstel. De rechthebbende weet in de regel echter ruim vóór ontvangst van de mededeling dat er werkzaamheden op zijn grond zullen gaan plaatsvinden. Er vindt immers een voortraject plaats, zoals beschreven in paragraaf 2.3.2.

3.1.3 Overig

De overige voorgestelde wetswijzigingen hebben geen gevolgen voor burgers of bedrijven, omdat die herstel van technische leemten en gebreken betreffen, delegatiegrondslagen, of niets wijzigen in de reeds bestaande praktijk.

3.2 Gevolgen voor de regeldruk

3.2.1 Gedoogplicht van rechtswege projecten in ontwerpfase

Met de wijziging naar een gedoogplicht van rechtswege voor de ontwerpfase vervalt de gedoogplichtbeschikking. Hiermee vervallen een aantal procedurele vereisten waarmee de doorlooptijd voor een gedoogplicht aanzienlijk wordt ingekort. Op deze manier kunnen onderzoeken ten behoeve van de ontwerpfase sneller en met minder voorbereidingskosten worden uitgevoerd. Dit betekent vervolgens dat mogelijk eerder met de realisatiefase kan worden gestart. Naast de kortere doorlooptijd van projecten (lees kostenbesparing), verminderen ook de administratieve lasten voor initiatiefnemers met de wijziging (en het bevoegd gezag). Dit omdat er geen aanvraag voor een gedoogplichtbeschikking meer wordt ingediend.

3.2.1.1 Doelgroepen

⁹ Een kennisgeving waarin wordt aangekondigd dat gebruik zal worden gemaakt van de gedoogplicht van rechtswege is geen besluit in de zin van de Algemene wet bestuursrecht. Zie Rechtbank Midden-Nederland 28 oktober 2020, ECLI:NL:RBMNE:2020:5286.

De gedoogplichtbeschikking van rechtswege betreft activiteiten in de ontwerpfase voor onder meer autowegen, waterwegen en spoorwegen (artikel 10.13), het realiseren van uitbreidingen van het elektriciteits- of gasnet, windparken van tenminste 5MW en mijnbouwwerken (artikel 10.14) en het tot stand brengen of opruimen van werken voor grenswateren (artikel 10.15; zoals bedoeld in artikel 1 van de Uitvoeringswet Nederlands-Duits Grensverdrag). Belangrijk daarbij is dat de gedoogplicht moet worden gezien als ultimum remedium in de gevallen dat er geen overeenstemming bereikt kan worden met de rechthebbenden.

De doelgroepen die worden geraakt door deze wijziging zijn op hoofdlijnen:

- a. rechthebbenden, zoals bedrijven en burgers die eigenaar, pachter of huurder zijn van de grond waarop de onderzoeksactiviteiten worden uitgevoerd. Uit de analyse blijkt dat er vooralsnog geen effecten op burgers, bedrijven en professionals anderszins zijn
- b. initiatiefnemers van bovenstaande projecten. Voorbeelden zijn systeembeheerders, drinkwaterbedrijven, windparkontwikkelaars, ProRail en Rijkswaterstaat.¹⁰

In onderstaande tabel is aangegeven wat de regeldrukeffecten voor bovengenoemde doelgroepen zijn en hoe deze zich kunnen uiten. Daarbij past nog wel de volgende kanttekening: niet voor alle partijen zijn volledige en/of betrouwbare cijfers beschikbaar voor het bepalen van de effecten. Ook is het nog niet mogelijk om een vergelijking te maken met de periode waarin nog wel sprake was van een gedoogplicht van rechtswege in de ontwerpfase – vóór de inwerkingtreding van de Omgevingswet. In plaats daarvan is er in enkele gevallen sprake van een "expert guess". Hierbij is een inschatting gemaakt met de gegevens van vergelijkbare partijen die wel inzicht hebben in de omvang van de effecten. De aanname is gedaan dat de vermindering in werklust door de voorgestelde wijziging bij bijvoorbeeld de systeembeheerders vergelijkbaar is met die van andere partijen, gezien de vergelijkbare aard van de werkzaamheden in de ontwerpfase.

Tabel 1: Overzicht van regeldrukeffecten per doelgroep.

Doelgroep	Regeldrukeffect	Effect op capaciteit	Financieel effect
Grondeigenaren	+/- Neutraal/nemen af	+ Minder capaciteit voor (mogelijk ongegrond) procederen	+ Minder kosten voor (mogelijk ongegrond) procederen
Systeembeheerders¹¹	+	+ Besparing van 110-670 uur per gedoogplicht.	+ Besparing van € 11.000 en € 79.060 per gedoogplicht.
Drinkwater-	+	+	+

¹⁰ De positieve effecten voor uitvoeringsorganisatie Rijkswaterstaat worden niet tot regeldruk gerekend, maar tot de uitvoeringslasten.

¹¹ Op basis van data van systeembeheerders.

bedrijven			
Windpark-ontwikkelaars	+	+	+
ProRail	+	+	+

Uit bovenstaande tabel blijkt dat de regeldruk effecten overwegend positief uitvallen. De voornaamste redenen hiervoor zijn dat (1) de procedurele vereisten voor een gedoogplichtbeschikking vervallen en hiermee (2) geen sprake meer is van zienswijzen, bezwaar en/of beroep op grond van de Algemene wet bestuursrecht.

Het vervallen van de gedoogplichtbeschikking leidt tot een vermindering van de procestijd en procedurekosten voor initiatiefnemers op de volgende onderdelen ten opzichte van gedoogplichtbeschikking:

- dossiervorming: in beide gevallen nodig, maar in geval van gedoogplichtbeschikking met meer vereisten en langere voorbereidingstijd;
- aanvraagprocedure gedoogplichtbeschikking (dit betreft onder meer het indienen van een aanvraag en het horen van belanghebbenden, zoals grondeigenaren op grond van artikel 4:8 van de Algemene wet bestuursrecht waarmee nog een zienswijzeprocedure nodig is);
- bezwaar;
- beroep bij de rechtbank; en
- hoger beroep.

De regeldrukeffecten op de eerste twee aspecten worden hieronder per doelgroep kwalitatief en waar mogelijk kwantitatief toegelicht. Er is beperkte informatie over gevallen waarin bezwaar is gemaakt; beroep en hoger beroep vallen buiten de regeldrukeffecten.

3.2.1.2 Burgers en bedrijven, zijnde rechthebbenden

Met rechthebbenden, zoals bedrijven en burgers die eigenaar, pachter of huurder zijn van de grond waarop de onderzoeksactiviteiten worden uitgevoerd, wordt in de eerste plaats nog altijd geprobeerd minnelijk overeenstemming te bereiken over het onderzoek op diens grond. Hiermee verandert de regeldruk niet.

Indien overeenstemming niet kan worden bereikt, kan worden besloten de gedoogplicht in te zetten. Met de wijziging is alleen een mededeling aan de eigenaar van de grond nodig en staan voor rechthebbenden de rechtsmiddelen op grond van de Algemene wet bestuursrecht niet meer open. In vergelijking tot de gedoogplichtbeschikking kan een aanvraag bij Rijkswaterstaat, de verlening van de beschikking en daarmee eventueel bezwaar en beroep tegen die beschikking achterwege blijven. Dit verkleint het risico op het in bezwaar en/of beroep ongegrond blijvende zaken worden beperkt; wat zich vertaalt in minder regeldruk. Dit risico is reëel omdat de werkzaamheden in de ontwerpfasen in de regel weinig impact hebben op het perceel en van korte duur zijn. Als bezwaar wordt ingesteld, zal ook niet altijd in beroep en/of hoger beroep gegaan worden. Rechthebbenden kunnen nog wel beroep doen op de civiele rechter voor een toets op de rechtmatigheid van het handelen van de initiatiefnemer die beoogt gebruik te maken van de gedoogplicht. In de regel nemen de regeldrukeffecten voor rechthebbenden af.

Ten aanzien van de schadevergoeding volgt geen nieuwe regeldruk. Het recht op vergoeding van schade verandert niet ten opzichte van het schadevergoedingsregime bij een gedoogplichtbeschikking voor werkzaamheden in de ontwerpfase.

3.2.1.3 Initiatiefnemers van grootschalige projecten

De invoering van een gedoogplicht van rechtswege voor de ontwerpfase van projecten verlicht de administratieve lasten en voorbereidende werkzaamheden voor initiatiefnemers. Zij hoeven niet langer de procedure voor een aanvraag van een gedoogplichtbeschikking te doorlopen om uiteindelijk toegang tot gronden te krijgen voor bijvoorbeeld onderzoek werkzaamheden. Dit bespaart initiatiefnemers tijd, capaciteit en daarmee kosten. Door het vervallen van de verplichting voor een gedoogplichtbeschikking nemen de regeldrukeffecten voor initiatiefnemers naar verwachting af.

Voor de analyse van de regeldrukeffecten is informatie opgehaald bij de verschillende initiatiefnemers van de betreffende projecten. Niet alle initiatiefnemers hebben ervaring met de gedoogplicht; in de meerderheid van de gevallen wordt overeenstemming bereikt met de rechthebbenden. Daarnaast zijn er grote verschillen in het aantal rechthebbenden per project. Ook is er niet bij alle initiatiefnemers volledig inzicht in de extra capaciteit en kosten bij de aanvraag van een gedoogplichtbeschikking. Uit de rondvraag blijkt dat de gemiddelde uren/kosten per rechthebbenden vergelijkbaar zijn voor de grotere projecten van de verschillende initiatiefnemers. Ook blijkt hieruit dat initiatiefnemers van grote projecten in de periode gemiddeld 8 tot 10 keer per jaar gebruik moeten maken van de gedoogplicht.

Specifiek voor systeembeheerders geldt wel de grote opgaven in de energietransitie en de toename van het aantal grootschalige energie-infrastructuurprojecten de komende jaren. Voorbeelden hiervan zijn een flinke toename van het aantal stations en kabels, zowel voor de laag-als middenspanning. Dit illustreert dat er vaker en op meer plekken onderzoeken moeten worden gestart. Verhoudingsgewijs is het daarom mogelijk dat er meer gebruik dient te worden gemaakt van de gedoogplicht; indien er geen overeenstemming kan worden bereikt met de rechthebbenden. De verwachting is daarmee dat de impact van de regeldrukeffecten/ winst in capaciteit, kosten en tijd, op deze netuitbreiding-projecten substantieel is.

Algemeen blijkt dat systeembeheerders en andere initiatiefnemers een aanzienlijke reductie in tijd en capaciteit kunnen verwachten als gevolg van de (her)invoering van een gedoogplicht van rechtswege voor de ontwerpfase. De resulterende besparing in capaciteit kan vervolgens worden ingezet voor het uitvoeren van de werkzaamheden in de ontwerpfase en verdere fases, wat opnieuw bijdraagt aan versnelling.

Hieronder is een systeembeheerder als casus uitgelicht. Onderstaande tabel 2 laat zien, op basis van data van een systeembeheerder, welke capaciteit en kosten gemoeid zijn met een gedoogplichtbeschikking. Tabel 3 laat de besparing zien bij een wijziging naar een gedoogplicht van rechtswege.

Tabel 2: Capaciteit en kosten bij gedoogplichtbeschikking

GEDOOGPLICHTBESCHIKKING	Uren				Financiële kosten	
	Dossier	Algemeen	Procedure	Totaal uren	Gem. uurtarief	Totaal kosten
Aantal rechthebbenden						

6	300	40	40	380	€ 100,00	€ 38.000,00
1	50	40	40	130	€ 100,00	€ 13.000,00
8	400	40	40	480	€ 100,00	€ 48.000,00
1	50	40	40	130	€ 100,00	€ 13.000,00
2	100	40	40	180	€ 100,00	€ 18.000,00
3	150	40	40	230	€ 100,00	€ 23.000,00
Totaal	1050	240	240	1.530	€ 100,00	€ 153.000,00

Tabel 3: Capaciteit en bosten bij gedoogplicht van rechtswege

GEDOOGPLICHT VAN RECHTSWEGE	Uren				Financiële kosten		
	Aantal rechthebbenden	Dossier	Algemeen	Procedure	Totaal uren	Gem. uurtarief	Totaal kosten
6	70	Vervalt	Vervalt	Vervalt	70	€ 100,00	€ 7.000,00
1	20	Vervalt	Vervalt	Vervalt	20	€ 100,00	€ 2.000,00
8	90	Vervalt	Vervalt	Vervalt	90	€ 100,00	€ 9.000,00
1	20	Vervalt	Vervalt	Vervalt	20	€ 100,00	€ 2.000,00
2	30	Vervalt	Vervalt	Vervalt	30	€ 100,00	€ 3.000,00
3	40	Vervalt	Vervalt	Vervalt	40	€ 100,00	€ 4.000,00
Totaal	270				270	€ 100,00	€ 27.000,00

Af te lezen valt dat voor systeembeheerders het aanpassen van de gedoogplicht zowel een positief effect heeft op haar capaciteit als op de financiën. Gemiddeld per geval met drie rechthebbenden komt dit neer op 210 uur en € 21.000. Bij gevallen met meer rechthebbenden is er een grotere besparing als gevolg van de wijziging.

Voor initiatiefnemers van grootschalige projecten geldt dat zij in een aantal gevallen per jaar gebruik maken van de gedoogplicht. Uit een inventarisatie blijkt dat dit in de jaren 2014 tot en met 2023 voor grootschalige projecten gemiddeld 8 tot 10 keer per jaar was. Dit aantal is mogelijk groter gelet op de beperkte beschikbare informatie. Ook zijn er bij deze grote projecten mogelijk meerdere rechthebbenden. Uit de analyse blijkt dat in deze periode in ieder geval tien verschillende partijen gebruik hebben gemaakt van de gedoogplicht.

Met 8 tot 10 gevallen per jaar met drie rechthebbenden is er sprake van een gemiddelde besparing van minimaal 168 uur (=210 uur * 8) en € 168.000 (=€ 21.000 * 8). Dit is op basis van data en mogelijk vergelijkbaar voor andere initiatiefnemers. Daarbij kan het aantal rechthebbenden toenemen bij grotere projecten, waarbij de besparing groter is.

Specifiek voor systeembeheerders speelt daarbij dat de Nederlandse energie-infrastructuur naar verluidt in 2050 verviervoudigd moet zijn. Verhoudingsgewijs betekent dit meer inzet van de gedoogplicht door systeembeheerders. Bovendien zullen veel van dit soort projecten, in tegenstelling tot het heden, steeds vaker in bestaande bebouwde omgeving plaatsvinden. Het is daarom aannemelijk dat het aantal gedoogplichten voor systeembeheerders in de toekomst met vijfvoud kan toenemen tot zeker 40 tot 50 zaken per jaar.

Bij dit aantal is een grove schatting, met de informatie zoals hierboven genoteerd, dat de potentiële besparing in capaciteit (uren) voor een systeembeheerder:

$$210 \text{ uur} * 45 \text{ zaken per jaar} = 9.450 \text{ uur}$$

Dit leidt tot een financiële besparing voor systeembeheerders van:

$$€ 21.000 * 45 \text{ zaken per jaar} = € 945.000$$

Dit blijft een ruwe schatting, waarbij de besparingen sterk afhangen van het aantal gedoogplichten die een systeembeheerder dan wel andere initiatiefnemer nodig heeft voor zijn/haar projecten.

3.2.2 Overige wijzigingen

De overige voorgestelde wijzigingen leiden niet tot gevolgen voor de administratieve lasten van burgers en bedrijven en hebben derhalve geen gevolgen voor de regeldruk:

- De aanpassing van de Klimaatwet betreft regels voor de WKR en de overheid zelf.
- De voorgestelde naamswijziging van het "Klimaatfonds" naar "Klimaat- en energiefonds" heeft geen gevolgen burgers en bedrijven.
- De wijziging van de Wet windenergie op zee betreft een verduidelijking van de reikwijdte van het begrip windpark, het expliciteren van het onderscheid in perioden van de start van de bouw en de start van de exploitatie van een windpark en het toevoegen van een weigeringsgrond voor risico's voor de veiligheid van vitale infrastructuur.
- De wijzigingen van de Energiewet betreft de reparatie van verschrijvingen.
- In de Wet verbod op kolen bij de elektriciteitsproductie wordt een omissie hersteld.
- Met uitzondering van de wijzigingen voor de toevoeging van de gedoogplicht voor energieprojecten in de ontwerpfase betreffen de wijzigingen van de Omgevingswet slechts herstel van gebreken in verwijzingen.
- De aanpassingen van de Algemene wet bestuursrecht, de Mijnbouwwet, en de Wet milieubeheer voor de opsporing en winning van aardwarmte zijn procedureel van aard en leggen geen regels op waar burgers en bedrijven aan moeten voldoen.
- De overige aanpassingen van de Mijnbouwwet zijn slechts technisch van aard.
- De wijzigingen van de Wet milieubeheer met betrekking tot het opvragen van contra-informatie door de NEa betreft een delegatiegrondslag. Wanneer hier invulling aan wordt gegeven zullen ook de eventueel daarmee gepaard gaande administratieve lasten in kaart worden gebracht.
- De overige wijzigingen van de Wet milieubeheer betreffen de verduidelijking van welke minister bevoegd is voor het systeem van kostenverevening ter reductie van CO₂-emissies in de glastuinbouw.

3.2 Gevolgen voor de rechterlijke macht

3.2.1 Opsporing en winning van aardwarmte

De wijziging van de Algemene wet bestuursrecht ten behoeve van aardwarmte heeft gevolgen voor de rechterlijke macht. Door de wijziging wordt de Afdeling bestuursrechtspraak als enige instantie bevoegd voor beroepszaken tegen aardwarmtebesluiten die zijn voorbereid met de uniforme openbare voorbereidingsprocedure. Dit vermindert de druk op de andere rechterlijke instanties, omdat zij geen rechtszaken met betrekking tot die

aardwarmtebesluiten meer hoeven te behandelen. Tegelijkertijd verhoogt het wel de druk op de Afdeling bestuursrechtspraak, omdat beroepszaken direct daar aanhangig gemaakt kunnen worden. Dezelfde bevoegdheidsregeling was echter van toepassing op het oude vergunningsstelsel voor aardwarmte dat tot 1 juli 2023 gold. In vergelijking daarmee blijft de druk voor de Afdeling bestuursrechtspraak hetzelfde.

3.2.2 Gedoogplicht van rechtswege projecten in ontwerpfase

De wijziging van de Omgevingswet voor de gedoogplicht van rechtswege voor de ontwerpfase van bepaalde projecten zorgt voor minder druk op de rechterlijke macht ten opzichte van de huidige situatie. Tegen die gedoogplicht staan namelijk geen rechtsmiddelen open in tegenstelling tot de gedoogplicht bij beschikking.

3.3 Financiële gevolgen en bestuurlijke lasten

3.3.1 Klimaatwet

De wijziging van de Klimaatwet voor de wettelijke verankering van de WKR heeft gevolgen voor de rijksbegroting. De begroting van de WKR bedraagt € 5.000.000 per jaar voor de periode 2024-2030.

3.3.2 Opsporing en winning van aardwarmte

De wijziging van de Mijnbouwwet waardoor de UOV van toepassing wordt op wijzigingen van startvergunningen en vervolgvvergunningen aardwarmte met mogelijk significante effecten, gevolgen of risico's vergroot de bestuurlijke lasten, doordat de voorbereiding van de besluitvorming uitgebreider wordt ten opzichte van de reguliere procedure die thans van toepassing is op wijzigingen. Dit is echter in lijn met de systematiek zoals die voor 1 juli 2023 was, die was bedoeld zo door te gaan na 1 juli 2023. In vergelijking daarmee veranderen de bestuurlijke lasten dus niet.

3.3.3 Gedoogplicht van rechtswege projecten in ontwerpfase

De wijziging van de Omgevingswet voor de invoering van een gedoogplicht van rechtswege voor projecten in de ontwerpfase vermindert de bestuurlijke lasten. Voor Rijkswaterstaat, die via mandatering door de Minister van Infrastructuur en Waterstaat gedoogplichtbeschikkingen afgeeft, betekent de verschuiving naar een gedoogplicht van rechtswege namelijk een aanzienlijke verlichting van bestuurlijke lasten. Zij hoeven immers minder aanvragen voor gedoogplichtbeschikkingen te behandelen.

De overtreding van de gedoogplicht van rechtswege voor projecten in de ontwerpfase is een economisch delict net als de overtreding van de gedoogplicht bij beschikking. Daardoor verandert op dat punt niets in de handhaving van de Wet op de economische delicten en dus ook niets in de bestuurlijke lasten daaromtrent.

3.3.4 Overig

De overige voorgestelde wetswijzigingen hebben geen financiële gevolgen of gevolgen voor bestuurlijke lasten, omdat die herstel van technische leemten en gebreken betreffen, delegatiegrondslagen, of niets wijzigen in de reeds bestaande praktijk.

4. Verhouding tot internationaal en Europees recht

4.1 Gedoogplicht van rechtswege projecten in ontwerpfase en Bescherming van eigendom (artikel 1 EP EVRM)

Een gedoogplicht is de plicht voor de eigenaar en andere rechthebbenden om activiteiten op, in, onder en boven hun eigendom te gedogen. In gevallen waarin de rechthebbende geen toestemming wil geven voor de realisatie van een werk van algemeen belang op, in, onder of boven zijn eigendom en onteigening een te zwaar middel is, kan door middel van een gedoogplicht een inbreuk gemaakt worden op het eigendomsrecht. Sommige activiteiten die met een gedoogplicht worden uitgevoerd, zoals de aanleg van een hoogspanningsverbinding op een perceel, kunnen een aanzienlijke inbreuk vormen op het eigendomsrecht waarvoor het wenselijk is dat de Minister van Infrastructuur en Waterstaat een belangenafweging uitvoert in een gedoogplichtbeschikking.

Bij werken in ontwerpfase gaat het om minder verstrekkende activiteiten, namelijk het tijdelijk kunnen verrichten van onderzoek op een perceel. Bij het gedogen van dit type activiteiten gaat het om regulering van het eigendomsrecht, waarbij de gebruiksmogelijkheden van het eigendom slechts tijdelijk worden beperkt. Met de inmenging wordt een algemeen belang gediend; de gedoogplicht is van belang voor de voorbereiding van projecten van algemeen belang, bijvoorbeeld voor de realisatie van grootschalige energie-infrastructureur projecten nodig voor de energietransitie. Voor die projecten is het nodig dat een initiatiefnemer de daarvoor noodzakelijke onderzoeken ter plekke bijvoorbeeld naar natuursoorten, snel uit kan voeren. Hiervoor is de inzet van het instrument van de gedoogplicht van rechtswege gewenst.

Het gaat om een gedoogplicht voor ondergeschikte, feitelijke werkzaamheden, nodig voor de voorbereiding van een werk, die weinig impact hebben en kort van duur zijn. De werkzaamheden vormen dus slechts tijdelijk een kleine beperking voor de gebruiksmogelijkheden van het perceel en hebben geen permanente gevolgen voor percelen van rechthebbende. De inmenging is derhalve proportioneel.

Deze wijze van regulering van eigendom voldoet daarmee aan de eisen die artikel 1 van Eerste Protocol bij het Europees Verdrag voor de Rechten van Mens (EP EVRM) daaraan stelt.

5. Adviezen, toetsen en internetconsultatie

5.1 Staatstoezicht op de Mijnen

Het wetsvoorstel is voorgelegd aan Staatstoezicht op de Mijnen voor een uitvoerbaarheids- en handhaafbaarheidstoets van de wijziging van Mijnbouwwet. [pm: toets]

5.2 Decentrale overheden

Het wetsvoorstel is voorgelegd voor een Uitvoerbaarheidstoets Decentrale Overheden. [pm: toets]

5.3 Raad voor de Rechtspraak

Voor de gevolgen van de aanpassing van bijlage 2 van de Algemene wet bestuursrecht voor de rechtelijke macht is advies gevraagd aan de Raad voor de rechtspraak. [pm: advies]

5.4 Adviescollege toetsing regeldruk

Dit wetsvoorstel is voorgelegd aan het Adviescollege toetsing regeldruk. [pm: advies]

5.5 Internetconsultatie

Over het wetsvoorstel heeft internetconsultatie plaatsgevonden. [pm: weergave reacties internetconsultatie]

II ARTIKELEN

Artikel I (Algemene wet bestuursrecht)

Onderdeel A

In de Wet van 13 oktober 2022 tot wijziging van de Mijnbouwwet (aanpassing van het vergunningsstelsel voor opsporen en winnen van aardwarmte) (Stb. 2022, 438) is per abuis niet geregeld dat tegen besluiten omtrent aardwarmtevergunningen waarop de uniforme openbare voorbereidingsprocedure van afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht van toepassing is, enkel beroep bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State open staat. In de vergunningssystematiek die voor de inwerkingtreding van die wet gold, stond ook slechts beroep open bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State, in geval die voorbereidingsprocedure van toepassing was. Dat waren besluiten omtrent winningsplannen voor aardwarmte op grond van artikel 39 van de Mijnbouwwet. Die regel had in stand moeten blijven voor de nieuwe aardwarmtevergunningen die door middel van die procedure zijn voorbereid. Sinds de inwerkingtreding van het nieuwe vergunningsstelsel voor aardwarmte zijn er geen winningsplannen meer op grond van dat artikel, dus had die verwijzing in artikel 2 van bijlage 2 van de Algemene wet bestuursrecht moeten worden geschrapt. Die omissie wordt met dit onderdeel hersteld.

Artikel II (Energiewet)

Onderdeel A

In de begripsbepalingen van de Energiewet wordt de naam van de bevoegde minister geactualiseerd naar de Minister van Klimaat en Groene Groei.

Onderdeel B

De redactie van artikel 2.25, vierde lid, is aangepast ten behoeve van de leesbaarheid.

Onderdeel C

In artikel 3.49, vierde lid, van de Energiewet wordt geregeld dat de transmissiesysteembeheerder voor elektriciteit bepaalde administratieve handelingen moet doen, als in verband met systeembeheer (bijvoorbeeld in het kader van congestiebeheer) een dienst wordt ingekocht bij een marktdeelnemer die vraagresponsofservices levert. Deze diensten worden niet alleen ingekocht door de transmissiesysteembeheerder, maar ook distributiesysteembeheerders. In de aanhef van het vierde lid is alleen de transmissiesysteembeheerder genoemd als inkoopende partij. Met dit onderdeel wordt dit aangepast naar transmissie- of distributiesysteembeheerder.

Onderdeel D

Met dit voorstel wordt een fout in het lidwoordgebruik in artikel 3.90 gerepareerd.

Onderdeel E

In artikel 3.115, tweede lid, mist het woordje 'en' wat met dit voorstel wordt hersteld.

Onderdeel F

In artikel 5.21 kan de onjuiste verwijzing naar artikel 3.198 vervallen. In de Energiewet is geen artikel 3.198 opgenomen.

Onderdeel G

In artikel 6.1, eerste lid, wordt voorgesteld de interpunctie aan het slot van onderdelen i en j te corrigeren. Deze strookt niet goed met de huidige opsomming. Daarnaast is de naam van de Minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening foutief weergegeven als Onze Minister voor Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening. Het voorstel herstelt beide taalkundige fouten.

Onderdeel H

Dit onderdeel betreft een reparatie van het hoofdlettergebruik in de schrijfwijze van de Raad voor Energie.

Artikel III (Klimaatwet)

Onderdelen A, onderdeel 2, D en E

Deze wijzigingen betreffen het in de Klimaatwet voorzien van een wettelijke basis van de WKR. In een nieuw artikel 8 wordt bij de taakomschrijving van de WKR aangesloten bij die van het tijdelijke college in het Instellingsbesluit. De WKR heeft op grond van het derde lid van dat artikel tot taak de regering en beide kamers der Staten-Generaal te adviseren over het te voeren klimaatbeleid. Daarnaast brengt de WKR ten minste een advies uit ter voorbereiding van het klimaatplan, bedoeld in artikel 3 van de Klimaatwet.

Onderdelen B en C, onderdeel 2

Deze wijzigingen betreft het schrappen van de tweejaarlijkse voortgangsrapportage. Omdat ieder jaar met de KEV en de klimaatnota wordt gerapporteerd over de uitvoering van het klimaatbeleid en aanvullende maatregelen kunnen worden voorgesteld, is aan deze rapportageverplichting geen behoefte meer.

Onderdeel C, onderdeel 1

Deze wijziging betreft het vervroegen van het tijdstip waarop jaarlijks de KEV en de klimaatnota aan de beide kamers van de Staten-Generaal moeten worden verzonden. In plaats van op de vierde donderdag van oktober wordt dit nu voorgeschreven op de derde dinsdag van september opdat beter wordt aangesloten op de begrotingscyclus.

Artikel IV (Mijnbouwwet)

Onderdelen, eerste lid, I, M, O en P

De aanduiding van de bevoegde minister en het bijbehorende ministerie wordt met deze onderdelen in verschillende artikelen geactualiseerd naar de bevoegdheidsverdeling die sinds 2 juli 2024 geldt. Sindsdien is de Minister van Klimaat en Groene Groei het bevoegd gezag voor de Mijnbouwwet. Van de gelegenheid is daarnaast gebruik gemaakt inconsistente of incorrect geformuleerde aanduidingen te herstellen.

Onderdeel A, tweede lid

Het begrip beheerder is zo gedefinieerd dat dit is beperkt tot pijpleidingen of kabels. Daardoor kan het begrip beheerder niet worden gebruikt om een persoon in relatie tot andere werken aan te duiden. Dit is wel wenselijk gebleken om voor alle typen werken een verantwoordelijke persoon aan te kunnen wijzen, bijvoorbeeld als er geen vergunninghouder is. Daarom wordt met dit onderdeel de reikwijdte verruimd. In de mijnbouwregelgeving zal telkens als het om de beheerder gaat daarbij worden aangegeven om welk type werk het gaat dat wordt beheerd.

Onderdeel B

Dit onderdeel bevat het voorstel de termijn van de startvergunning aardwarmte in artikel 24v van de Mijnbouwwet te verlengen met de duur van de beslistermijn en de termijn van inwerkingtreding, indien de uniforme openbare voorbereidingsprocedure van toepassing is op een aanvraag om wijziging van de startvergunning. Zie paragraaf 2.2.1 van het algemene deel van deze memorie van toelichting voor nadere uitleg.

Onderdelen C en D

Deze onderdelen regelen wanneer de uniforme openbare voorbereidingsprocedure van afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht van toepassing is op de besluitvorming omtrent de wijziging van de startvergunning aardwarmte en van de vervolgv vergunning aardwarmte, en welke procedurele regels in dat geval van toepassing zijn. Zie paragraaf 2.2.1 van het algemene deel van deze memorie van toelichting voor nadere uitleg. De regels sluiten aan bij de reeds bestaande regels die gelden voor de besluitvorming omtrent een nieuwe startvergunning en een nieuwe vervolgv vergunning waarvoor de uniforme openbare voorbereidingsprocedure geldt. In artikel 29r van het Mijnbouwbesluit is op grond van artikel 24ag, tweede lid, van de Mijnbouwwet nader uitgewerkt wanneer de uniforme openbare voorbereidingsprocedure van toepassing is op de aanvraag om een nieuwe vervolgv vergunning. Met het oog op een consistente systematiek voor de toepassing van de uniforme openbare voorbereidingsprocedure, wordt een delegatiegrondslag in de artikelen 24ab en 24ao voorgesteld om artikel 29r van het Mijnbouwbesluit ook van toepassing te kunnen maken op de wijziging van de startvergunning en vervolgv vergunning. Hiertoe zal het Mijnbouwbesluit worden gewijzigd.

Daarnaast wordt met deze onderdelen voorgesteld om in een leemte van de Wet van de Wet van 13 oktober 2022 tot wijziging van de Mijnbouwwet (aanpassing van het vergunningsstelsel voor opsporen en winnen van aardwarmte) (Stb. 2022, 438) met betrekking tot de beoordeling van aanvragen om wijziging van de startvergunning en vervolgv vergunning te voorzien met betrekking. Onbedoeld is niet in de artikelen 24ab en 24ao vastgelegd waarop die aanvragen worden of kunnen worden afgewezen. Door middel van de voorgestelde wijziging wordt geregeld dat dezelfde afwijzingsgronden op die aanvragen van toepassing zijn als

op nieuwe aanvragen voor de startvergunning respectievelijk de
vervolgvergunning.

Onderdeel E

Dit onderdeel wijzigt de verwijzing in artikel 31a van de Mijnbouwwet naar artikel 13 van die wet dat regels bevat voor het verbinden van voorschriften en beperkingen aan vergunningen. Bij de Wet van 21 december 2016 tot wijziging van de Mijnbouwwet (versterking veiligheidsbelang mijnbouw en regie opsporings-, winnings- en opslagvergunningen) is artikel 13 van de Mijnbouwwet geheel vervangen en bevat sindsdien nog slechts één lid. Daarvoor was het tweede lid in samenhang met artikel 31a de grondslag voor het verbinden van voorschriften en beperkingen aan opsporingsvergunningen voor CO₂-opslagcomplexen. Abusievelijk is bij de wijziging de verwijzing in artikel 31a, derde lid, van de Mijnbouwwet niet aangepast en wordt daarin nog steeds naar het tweede lid van artikel 13 verwezen. Die grondslag had echter moeten blijven bestaan. De bedoeling van de wijziging was namelijk juist een uitbreiding van de mogelijkheden om voorschriften en beperkingen te verbinden, zoals in de memorie van toelichting bij onderdeel D staat geschreven (*Kamerstukken II 2015/16, 34 348, nr. 3*), en niet een inperking daarvan door dit niet meer mogelijk te maken voor opsporingsvergunningen voor CO₂-opslagcomplexen. Met dit wetsvoorstel wordt dit hersteld door in artikel 31a naar artikel 13 te verwijzen en de vermelding van het tweede lid daarmee te laten vervallen.

Onderdelen F en G

In de artikelen 31b en 31d staat dat de maximum toelaatbare snelheid bij injectie van CO₂ onderdeel van de aanvraag voor een vergunning voor het permanent opslaan van CO₂ en van de vergunning zelf moet zijn. Die eisen zijn een implementatie van Richtlijn 2009/31/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 april 2009 betreffende de geologische opslag van kooldioxide en tot wijziging van Richtlijn 85/337/EEG van de Raad, de Richtlijnen 2000/60/EG, 2001/80/EG, 2004/35/EG, 2006/12/EG en 2008/1/EG en Verordening (EG) nr. 1013/2006 van het Europees Parlement en de Raad (hierna: de CCS-richtlijn). In de CCS-richtlijn staat het begrip injectiesnelheid als vertaling van 'injection rate'. Hiermee wordt bedoeld hoeveel volume of massa CO₂ per tijdeenheid in het reservoir wordt geïnjecteerd. In de CCS-praktijk wordt doorgaans hiervoor het begrip debiet gebruikt, uitgedrukt in kilogram per seconde. Het begrip snelheid kan tot verwarring leiden met betrekking tot de eenheid waarin dit moet worden uitgedrukt. Om uiteenlopende interpretaties te voorkomen van de informatie die de aanvraag en de vergunning moet bevatten en daarmee aan te sluiten bij de praktijk is het voorstel om het begrip snelheid te veranderen in debiet. Tevens wordt van de gelegenheid gebruik gemaakt om een taalkundige fout in de artikelen 31d, 31j en 31l te herstellen.

Onderdeel H

In artikel 32 staat het begrip exploitant waarmee het begrip exploitant uit de CCS-richtlijn wordt bedoeld. In artikel 3, tiende lid, van die richtlijn is dat begrip uitgelegd als een particuliere of openbare natuurlijke persoon of rechtspersoon die de opslaglocatie exploiteert en beheert of aan wie op grond van de nationale wetgeving beslissende economische macht over het technische functioneren van de opslaglocatie is gedelegeerd. Het begrip exploitant is in de Mijnbouwwet echter gedefinieerd als de vergunninghouder voor het opsporen of winnen van koolwaterstoffen. Die twee begripsomschrijvingen verschillen dus waardoor de

term exploitant in artikel 32 niet de persoon wordt aangewezen die door de CCS-richtlijn wordt beoogd. Het begrip beheerder uit de Mijnbouwwet komt daar wel mee overeen. Derhalve wordt voorgesteld om in artikel 32 het begrip exploitant door beheerder te vervangen. Van de gelegenheid wordt gebruik gemaakt om de verwijzing naar het eerste lid in het artikel te herstellen.

Onderdeel J

De toepasbaarheid van artikel 44c, vierde lid, is thans onbedoeld beperkt tot vergunningen voor de opsporing en winning van koolwaterstoffen, doordat daar het begrip exploitant is opgenomen. Zoals in de toelichting op onderdeel H uitgelegd, is de term exploitant in de Mijnbouwwet beperkt tot de vergunninghouder voor het opsporen of winnen van koolwaterstoffen. Het was niet de bedoeling de reikwijdte van deze bepaling te beperken tot de situatie dat een vergunninghouder voor koolwaterstoffen de verantwoordelijkheid over het resterende gedeelte van het werk zou krijgen. Denkbaar is dat een vergunninghouder voor de opslag van CO₂ het resterende gedeelte van het mijnbouwwerk voor de opslag van CO₂ gaat hergebruiken. Ook is het mogelijk dat een resterend deel van het werk voor een ander doel dan mijnbouw gebruikt gaat worden, waardoor de verantwoordelijke persoon geen vergunninghouder in de zin van de Mijnbouwwet is. Derhalve wordt met deze wijziging de bepaling zo aangepast, dat deze toepasbaar is op alle situaties van overgaan van het resterende deel op een ander, zoals beoogd was met de Wet van 27 januari 2021 tot wijziging van de Mijnbouwwet (het verwijderen of hergebruiken van mijnbouwwerken en investeringsaftrek) (Stb. 2021, 92). Daarvoor wordt het begrip beheerder gebruikt, aangezien dat begrip breed toepasbaar is en niet beperkt tot mijnbouwvergunninghouders.

Onderdeel K

Met dit onderdeel wordt geregeld wie de verplichtingen uit de artikelen 44 tot en met 44c omtrent de verwijdering van mijnbouwwerken heeft, indien de mijnbouwvergunning haar geldigheid heeft verloren. Dat is de laatste vergunninghouder. In het geval het een vergunning voor de opsporing of winning van delfstoffen of een opslagvergunning betreft, en twee of meer personen de vergunning hielden, dan is het de persoon die als laatst is aangewezen voor de uitvoering van de feitelijke werkzaamheden op grond van artikel 22, vijfde lid, van de Mijnbouwwet.

Onderdeel L

Dit onderdeel bevat het herstel van een omissie in artikel 82 op grond waarvan taken worden en kunnen worden toebedeeld aan een vennootschap voor mijnbouwaangelegenheden. In de Wet van 13 oktober 2022 tot wijziging van de Mijnbouwwet (aanpassing van het vergunningsstelsel voor opsporen en winnen van aardwarmte) (Stb. 2022, 438) is in het tweede lid de grondslag voor het aanwijzen van een vennootschap voor de deelneming in de opsporing en winning van aardwarmte opgenomen. Per abuis is daarbij nagelaten in het derde en vierde lid een verwijzing naar het tweede lid op te nemen.

Onderdeel N

In artikel 133 van de Mijnbouwwet staat per ongeluk een zoekgebied aardwarmte in plaats van een toewijzing zoekgebied aardwarmte, zoals de terminologie eigenlijk luidt. Dat wordt met dit artikel hersteld.

Onderdeel Q

Het is gebleken dat de kopjes van de kolommen met de geografische coördinaten in de kolom in de bijlage verkeerd om stonden, waardoor abusievelijk boven de breedtegraden in de tweede kolom van de tabel X-geografisch stond en boven de lengtegraden in de derde kolom stond Y-geografisch. Die aanduidingen zijn aangepast waarmee de fout wordt hersteld en tevens duidelijkere terminologie wordt gehanteerd. Met de voorgestelde wijziging wordt namelijk ook uitgedrukt dat de coördinaten zich ten oosten van de Meridiaan van Greenwich bevinden en ten noorden van de evenaar.

Artikel V (Omgevingswet)

Onderdelen A, C, D en E

Deze onderdelen bevatten de omzetting van de mogelijkheid voor een gedoogplicht die bij beschikking wordt opgelegd voor bepaalde activiteiten in de ontwerpfasen, thans geregeld in artikel 10.20 van de Omgevingswet, naar een gedoogplicht van rechtswege in het middels dit voorstel toe te voegen artikel 10.10j aan de Omgevingswet. In de formulering van artikel 10.10j is zoveel mogelijk aangesloten bij de formulering van de gedoogplichten van rechtswege in artikelen 10.10c tot en met 10.10g van de Omgevingswet. Voor de omschrijving van het type activiteiten dat een rechthebbende gedooft, is aangesloten bij artikel 10.10h van de Omgevingswet.

Dit voorstel laat artikel 10.20 van de Omgevingswet vervallen. Ook verwijzingen naar dit artikel elders in de Omgevingswet komen te vervallen. Artikel 15.14, tweede lid, van de Omgevingswet bevat thans een uitzondering op de volledige schadeloosstelling voor een gedoogplichtbeschikking voor het maken van een ontwerp. Artikel 16.33, derde lid, bevat thans een uitzondering op de toepassing van Afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht op de voorbereiding van gedoogplichtbeschikkingen voor het maken van een ontwerp. Omdat met dit voorstel de gedoogplicht voor het maken van een ontwerp niet langer bij beschikking wordt opgelegd, zijn deze uitzonderingen niet langer van toepassing en kunnen vervallen.

Onderdeel B

Onderdeel PM bevat een correctie als gevolg van een onvolledige aanpassing van het wetsvoorstel voor de Energiewet (*Kamerstukken II 2023/24, 36 378, nr. 2*) aan de Omgevingswet. Artikel 10.14 van de Omgevingswet, dat handelt over gedoogplichten voor het tot stand brengen of opruimen van werken, is met de Verzamelwet Omgevingswet 2023 (Stb. 2023, 376) anders komen te luiden, waarbij het gasproductienet als werk is geschrapt. In artikel 7.6, onderdeel B, van het wetsvoorstel voor de Energiewet is deze aanpassing per abuis niet goed doorgevoerd.

Artikel VII (Wet milieubeheer)

Onderdeel B

Door een wijziging van de Wet milieubeheer in drie verschillende wetten is abusievelijk de Minister van Infrastructuur en Waterstaat als verantwoordelijke minister aangewezen voor het systeem van kostenverevening ter reductie van

CO₂-emissies in de glastuinbouw, in plaats van de verantwoordelijke minister voor het klimaatbeleid. Met artikel onderdeel B wordt daarom voorgesteld om de artikelen 15.51b en 15.52 te wijzigen om dit te herstellen.

De Wet milieubeheer bevat in titel 15.13 bepalingen over een systeem van kostenverevening ter beperking van CO₂-emissies in de glastuinbouwsector. Als een vastgesteld plafond van CO₂-emissies wordt overschreden, zijn daaraan financiële gevolgen verbonden. Dit plafond wordt jaarlijks vastgesteld door de minister die verantwoordelijk is voor het klimaatbeleid. In het kabinet Schoof is de portefeuille van de Minister van Economische Zaken en Klimaat voor wat betreft het klimaatbeleid overgegaan op Minister Klimaat en Groene Groei. Deze minister is derhalve verantwoordelijk voor het systeem van kostenverevening.

Titel 15.13 van de Wet milieubeheer, waar de artikelen 15.51b en 15.52 in zijn opgenomen, vervalt op 1 januari 2025. De wijziging van artikelen 15.51b en 15.52 blijft echter voor de uitvoering van een heffing en eventuele daaruit voortvloeiende geschillen (na het vervallen van titel 15.13) van belang. Het is daarom van belang dat de Minister van Klimaat en Groene Groei – en met terugwerkende kracht tot en met 1 januari 2024 - als verantwoordelijke minister wordt aangewezen. Hierin kan in de periode voor 2 juli 2024 de oude aanduiding van de Minister van Economische Zaken en Klimaat worden gelezen, aangezien die minister de voorganger van de Minister van Klimaat en Groene Groei was met betrekking tot het klimaatbeleid.

Daarnaast wordt van de gelegenheid gebruik gemaakt om de verwijzing naar de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit te actualiseren naar de Minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur.

Onderdelen D en Y

De Nederlandse Emissieautoriteit (hierna: NEa) heeft contra-informatie nodig om haar handhavingstaak te kunnen uitvoeren. Het voorgestelde artikel 16.1a bepaalt dat de rijksbelastingdienst, een transmissie- of distributiesysteembeheerders voor gas als bedoeld in artikel 1.1 van de Energiewet, en een beheerder van een gesloten systeem als bedoeld in artikel 1.1 van de Energiewet, de bij ministeriële regeling te benoemen gegevens op verzoek verstrekt aan het bestuur van de NEa, voor zover die gegevens noodzakelijk zijn voor de uitvoering van de taken van de NEa.

In het voorgestelde tweede lid wordt geregeld dat daarnaast contra-informatie opgevraagd kan worden over garanties van oorsprong bij de Minister van Klimaat en Groene Groei of degene aan wie mandaat is verleend op grond van artikel 2.58, vijfde lid, van de Energiewet.

Een soortgelijke bepaling is reeds opgenomen in artikel 9.7.1.4 van de Wet milieubeheer ter uitvoering van Richtlijn (EU) 2018/2001 van het Europese Parlement en de Raad van 11 december 2018 ter bevordering van het gebruik van energie uit hernieuwbare bronnen, (PbEU 2018, L328) (hierna: Richtlijn hernieuwbare energie) en artikel 16.39y ter uitvoering het emissiehandelssysteem voor brandstofleveranciers. Het voorgestelde artikel 16.1a van de Wet milieubeheer bevat ook de verplichting die is opgenomen in artikel 16.39y van de Wet milieubeheer. Laatstgenoemd artikel kan daarom komen te vervallen.

Onderdelen E en F

Op grond van artikel 16.34c, derde lid, van de Wet milieubeheer is de correctiemogelijkheid van een besluit houdende kosteloze toewijzing van broeikasgasemissierechten beperkt tot een termijn van acht jaar, als de aanpassing tot intrekking of neerwaartse bijstelling van de toewijzing zou leiden. In het verlengde daarvan bepaalt artikel 16.35c, vierde lid, van de Wet milieubeheer dat de reeds gestorte emissierechten alleen binnen dezelfde termijn van acht jaar teruggevorderd kunnen worden. Met de komst van Gedelegeerde verordening (EU) 2024/873 van de Commissie van 30 januari 2024 tot wijziging van Gedelegeerde Verordening (EU) 2019/331 wat betreft een voor de hele Unie geldende overgangsregeling voor de geharmoniseerde kosteloze toewijzing van emissierechten (PbEU 2024), is het op grond van artikel 14, negende lid, niet meer mogelijk om een correctiemogelijkheid en terugvordering in tijd te beperken. Lidstaten moeten ervoor zorgen dat het teveel aan exploitanten toegewezen emissierechten te allen tijde naar behoren worden teruggegeven. Met de voorgestelde wijziging worden de artikelen 16.34c en 16.35c van de Wet milieubeheer aangepast om aan de verordening te voldoen waardoor de correctiemogelijkheid en terugvordering niet meer in tijd zijn beperkt.

Onderdeel H

Voorgesteld wordt artikel 16.39ag van de Wet milieubeheer te wijzigen in verband met een uitvoeringshandeling die de Europese Commissie zal opstellen op grond van artikel 30 septies, vijfde lid, van richtlijn nr. 2003/87/EG van het Europees Parlement en de Raad van de Europese Unie van 13 oktober 2003 tot vaststelling van een regeling voor de handel in broeikasgasemissierechten binnen de Gemeenschap en tot wijziging van richtlijn 96/61/EG van de Raad (PbEU, L 275). Reden hiervoor is dat energieleveranciers kosten in rekening brengen bij alle klanten. Bedrijven die vinden dat zij onterecht kosten doorberekend hebben gekregen, omdat ze niet onder het toepassingsbereik vallen van het emissiehandelssysteem voor de CO₂-emissies van de gebouwde omgeving, transport en overige sectoren (ETS2), hebben recht op teruggave van deze kosten. Met de voorgestelde wijziging wordt een grondslag opgenomen om de zogenaamde 'teruggaveregeling' bij ministeriele regeling uit te kunnen werken.

Onderdeel J

Artikel 20.3 van de Wet milieubeheer betreft een uitzondering voor het moment van inwerkingtreding van bepaalde besluiten. Besluiten voor aardwarmte waarop afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht van toepassing is, zouden pas in werking moeten treden op het moment dat de beroepstermijn is verstreken. Dit was het geval voor die aardwarmtebesluiten voordat de Wet van 13 oktober 2022 tot wijziging van de Mijnbouwwet (aanpassing van het vergunningsstelsel voor opsporen en winnen van aardwarmte) in werking trad, maar is per abuis niet geregeld bij die wetswijziging voor het nieuwe vergunningsstelsel. Dat wordt met dit onderdeel hersteld.

Artikel VIII (Wet op de economische delicten)

Voorgesteld wordt om overtredingen van de gedoogplicht van het bij deze wet voorgestelde artikel 10.10j strafbaar te stellen op grond van de Wet op de economische delicten. Die gedoogplicht vervangt de huidige gedoogplicht voor bepaalde activiteiten in de ontwerpfasen, bedoeld in artikel 10.20 van de Omgevingswet. Het overtreden van de huidige gedoogplicht is thans ook strafbaar op grond van de Wet op de economische delicten. Omdat artikel 10.20 met dit

voorstel vervalt, laat dit voorstel de verwijzing naar dit artikel in de Wet op de economische delicten vervallen.

Artikel IX (Wet verbod op kolen bij de elektriciteitsproductie)

Op 28 juni 2024 is de Wet van 14 juni 2024, houdende wijziging van de Wet verbod op kolen bij elektriciteitsproductie en de Wet van 7 juli 2021 tot wijziging van de Wet verbod op kolen bij elektriciteitsproductie in verband met beperking van de CO₂-emissie (vroegtijdige intrekking productiebeperking, wijziging delegatiegrondslag kolenfonds en drie verbeteringen uitvoering productiebeperking) in werking getreden. Deze wet voorzag onder meer in de vroegtijdige intrekking van de productiebeperking kolencentrales. Abusievelijk is het zevende lid van artikel 3 van de Wet verbod op kolen bij elektriciteitsproductie niet komen te vervallen. Deze omissie wordt met de voorgestelde wijziging hersteld.

Artikel X (Wet windenergie op zee)

Onderdeel B

Voorgesteld wordt om in artikel 14, eerste lid, onderdeel d, het begrip "periode" te vervangen door "perioden" om te verduidelijken dat de start van de bouw en de start van de exploitatie verschillende perioden betreft.

De Minister van Klimaat en Groene Groei